

2. Грідін О.В. Ресурсозберігаючі технології як один з головних напрямів інноваційного розвитку підприємств сільського господарства. *Evropský časopis ekonomiky a managementu*. 2019. Svazek 5. 3 Vydání. S. 34-38. URL: https://eujem.cz/wp-content/uploads/2019/eujem_2019_5_3/07.pdf

3. Зінгасва Н.Є., Матвієнко С.А. Формування та функціонування вітчизняного ринку соняшнику. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*. 2016. Т. 21, Вип. 5. С. 56-60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2016_21_5_13

4. Кернасюк Ю. Кон'юнктура ринку соняшнику. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichni-hektar/item/23724-koniunktura-rynku-sonyashnyku.html> (дата звернення: 10.03.2023).

5. Шарковська С.В. Теоретичні засади розвитку ринку соняшнику в Україні. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. 2017. Вип. 260. С. 367-374. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnu_econ_2017_260_42

УДК: 347.77/78(477)

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: КОНТРАФАКТ І ПІРАТСТВО

Гордєєва І.О., кандидат технічних наук, доцент,
Український державний університет науки і технологій,
м. Дніпро, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2019-2527>

Тематика захисту економік від так званого «сірого бізнесу», контрафактної та піратської продукції безумовно залишається актуальною останні два десятиліття, як для міжнародного, так і для українського бізнесу.

Передумовами прогресування цих явищ є стрімкий розвиток платформ електронної комерції. Розміта регламентація відносин у сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності (ІВ) в інтернет-середовищі активізує поширення піратства та розповсюдження нелегальних копій ІВ. А сам процес захисту прав власників авторських прав, торгових марок та патентів у цифровому просторі складний та не достатньо ефективний.

Метою дослідження є аналіз сучасного стану захищеності прав інтелектуальної власності (ІВ) в умовах боротьби з піратством, нелегальними копіями ІВ, контрафактними товарами в Україні та світі.

У звітах Всесвітньої організації інтелектуальної власності (WIPO), Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) і Відомства з інтелектуальної власності ЄС (EUIPO) зазначається, що втрати від торгівлі контрафактними та піратськими товарами у світі за різними роками становили: в 2019 році – 464 мільярди доларів (2,5% світової торгівлі) [1, с. 8]; в 2016 році – 509 мільярдів доларів (3,3% світової торгівлі) [1, с. 8]; в 2013 році – 461 мільярд доларів (2,5% світової торгівлі) [1, с. 8]; у 2007 році – 250 мільярдів доларів (майже 2% світової торгівлі) [2], у 2006 році більш ніж 200 мільярдів доларів [2]. Як зазначається у звіті [1, с. 8], обсяг торгівлі підробками залишився значним, а втрати у порівнянні близькі до ВВП країн з розвинутою економікою, таких як Австрія чи Бельгія. А одна реалізована контрафактна одиниця товару витісняє з ринку як мінімум одну одиницю легальної продукції [3].

Наведена статистика базується лише на глобальних митних вилученнях і не включає контрафактні товари, які не були вилучені. Представлені цифри підтверджують негативну динаміку зростання обсягу торгівлі контрафактними та піратськими товарами на світовому ринку.

За останнє десятиліття суми втрат практично не змінилися, а отже незаконна торгівля підробками залишається серйозною проблемою для сучасних, відкритих і глобалізованих економік. Важливим у зростанні цих цифр є і те, що воно відбулося під час уповільнення загальної світової торгівлі.

За даними Global Brand Counterfeiting Report, витрати на боротьбу з контрафактними товарами в світі зросли з 98 мільярдів доларів у 2013 році до 1,13 трильйони доларів у 2020 році. Це свідчить про те, що проблема контрафакту та піратства є серйозною не тільки для України, а і для світу.

У огляді Торгового представництва США (USTR) відомих ринків контрафакту та піратства за 2020 рік, відзначена і Україна та її ринок 7-й кілометр, що на околиці міста Одеси [4, с. 46]. Як зазначається у звіті Ринок 7-й кілометр є одним з найбільших оптово-роздрібних ринків Європи та важливим внеском у місцеву економіку. Проте продавцям на цьому ринку доручають продавати великі обсяги підроблених товарів з Китаю та інших країн Азії [4, с. 46]. У звіті також зазначено, що оглядачами USTR не зафіксовано повідомлень про примусову діяльність з боку української влади, але і мир щодо боротьби з контрафактом теж не зафіксовано. Отже, оглядачами USTR зроблено висновок, що продавці продовжують безкарно займатися продажем контрафакту [4, с. 46].

Слід зазначити, що поширення контрафактної та піратської продукції завдає шкоди правовласникам об'єктів ІВ, виробникам та продавцям оригінальних товарів, які несуть не тільки фінансові збитки, а потерпають від втрати їх репутації виробників. Страждають і національні інтереси, оскільки дане явище веде не тільки до втрати країною інвестиційної привабливості, а також і до втрати бюджетних надходжень та робочих місць, що у свою чергу підриває стабільність економічного розвитку.

Безумовно, що поширення контрафактної продукції, порушення прав ІВ потребують впровадження ефективних заходів з розкриття і припинення цих порушень, зміцнення відповідальності та запровадження механізми боротьби з піратством та нелегальними копіями. Для успішного вирішення цих питань необхідно поснати зусилля держави, наукових установ, бізнесу та громадськості, створити сприятливі умови для інноваційної діяльності та підтримки ІВ.

Бібліографічний список:

1. Illicit Trade Global. Trade in Fakes. A worrying threat. report OECD/EUIPO 2021, 92 p. URL: https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/reports/2021_EUIPO_OECD_Report_Fakes/2021_EUIPO_OECD_Trade_Fakes_Study_FullR_en.pdf (дата звернення 29.03.2023 р.).

2. Counterfeiting and Piracy Endangers Global Economic Recovery say Global Congress leaders. URL: https://www.wipo.int/pressroom/en/articles/2009/article_0054.html (дата звернення 29.03.2023 р.).

3. Манєвська А.О., Перерва П.Г., Ткачов М.М. Дослідження українського ринку контрафактної продукції. *Законодавство України у сфері інтелектуальної власності та його правозастосування: національні, європейські та міжнародні виміри*. Матеріали 9-ї Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених та студентів з проблем інтелектуальної власності (24 вересня 2021 р.). Київ, 2021. С. 228-234. URL: <https://drive.google.com/file/d/1P1DKakA9dD0usglVUI74edvGWXBB9fv/view> (дата звернення 28.03.2023 р.).

4. 2020 Review of Notorious Markets for Counterfeiting and Piracy. United States Trade Representative (USTR). URL: [https://ustr.gov/sites/default/files/files/Press/Releases/2020%20Review%20of%20Notorious%20Markets%20for%20Counterfeiting%20and%20Piracy%20\(final\).pdf](https://ustr.gov/sites/default/files/files/Press/Releases/2020%20Review%20of%20Notorious%20Markets%20for%20Counterfeiting%20and%20Piracy%20(final).pdf) (дата звернення 28.03.2023 р.).